

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Alle beleidsvelden.

1 Internationale verbintenissen

Met het Klimaatakkoord van Parijs verbinden 195 partijen zich ertoe om de globale temperatuurstijging tot ruim onder 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau te houden en om inspanningen te doen om de stijging te beperken tot 1,5°C. Hiertoe moeten de globale broeikasgasemissies zo snel als mogelijk pieken om vervolgens snel te dalen, met als einddoel een balans tussen de antropogene emissies en de opname van broeikasgassen in de tweede helft van deze eeuw. De ontwikkelde landen nemen hierbij het voortouw en reduceren hun broeikasgasemissies drastisch de komende decennia.

2 Europees kader

De Europese Unie wil haar broeikasgasuitstoot in 2050 reduceren met minstens 80% tot 95% ten opzichte van 1990. Als tussentijdse doelstelling is een emissiereductie met 40% vooropgesteld in 2030 t.o.v. 1990. Binnen dit Europees beleid, wordt een belangrijk onderscheid gemaakt tussen de ETS en de niet-ETS sectoren om deze doelstellingen te realiseren.

De energie-intensieve industrie en de elektriciteitssector beogen via het Emission Trading System (ETS) een reductie van 43% tegen 2030 t.o.v. 2005. Voor de overige sectoren, met name transport, gebouwen, landbouw, niet-ETS industrie en afval, is een gezamenlijke reductie van 30% voorzien tegen 2030 t.o.v. 2005. Op basis van dit kader, hebben alle lidstaten een specifieke doelstelling toegewezen gekregen. Voor België bedraagt deze bindende doelstelling -35% tegen 2030 t.o.v. 2005.

De Europese doelstelling inzake de inzet van hernieuwbare energiebronnen bedraagt een aandeel van 32% tegen 2030.

In het kader van artikel 4 van de Governance Verordening moet elke lidstaat haar indicatieve bijdrage bepalen tot het bereiken van het bindende energie-efficiëntiestreefcijfer van de Europese Unie van minstens 32,5%.

Bovendien zal elke lidstaat in het kader van de herziene energie-efficiëntierichtlijn over de periode van 1 januari 2021 tot 31 december 2030 een cumulatieve energiebesparing moeten verwezenlijken die equivalent is aan jaarlijkse nieuwe besparingen van minimaal 0,8% ten opzichte van het finaal energiegebruik (Artikel 7 van de energie-efficiëntierichtlijn).

De realisatie van deze doelstellingen is ook één van de pijlers van de Europese Energie-Unie, die een duurzaam, betaalbaar, competitief en betrouwbaar energiesysteem nastreeft.

Artikel 9 van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, vereist dat elke lidstaat

////////////////////////////////////

- De prognoses van het finaal energieverbruik binnen de industrie en landbouw werden verijnd.
- Een aantal LULUCF-maatregelen voor koolstofopslag in natuur en bos zijn verduidelijkt: 10.000 ha bijkomend bos tegen 2030 waarvan 4.000 ha tegen 2024, een netto toename aan natuur van hoge kwaliteit en 20.000 bijkomende ha natuur onder effectief beheer tegen 2024.
- Het luik met betrekking tot energiearmoede werd toegevoegd met informatie over bestaande en potentiële maatregelen, conform het Energiearmoedeplan.
- De beknopte tekst over marktintegratie uit het ontwerp VEP werd verder uitgewerkt tot een aantal concrete maatregelen over digitalisering energiesysteem, laagspanningsnet versterken en moderniseren, opslagcapaciteit uitbouwen, flexibel energiesysteem en energiegemeenschappen. De opgesomde maatregelen werden in lijn gebracht met de beleidsnota en het Vlaamse regeerakkoord.
- Ter ondersteuning van het versneld uitvoeren van renovaties van asbesthoudende daken van woningen, wordt als bijkomende maatregel een premie gegeven per renovatie van een asbesthoudend dak van een woning

3. INHOUD

Het integrale Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 bestaat uit de volgende documenten:

- Bijlage 1 VEKP ingedeeld volgens de template van de Europese Governance verordening
- Bijlage 2 Advies IF
- Bijlage 3 Begrotingsakkoord
- Bijlage 4 Repliek op aanbevelingen Europese Commissie

A. NIET-ETS DOELSTELLING

Vlaanderen streeft de doelstelling na om tegen 2030 zijn broeikasgasemissies in de niet-ETS sectoren te reduceren met 35% ten opzichte van 2005. Dit is voor Vlaanderen een enorme uitdaging. De opgelegde doelstelling voor België gaat dan ook veel verder dan wat volgens kostenefficiëntie berekend was (25%). In de periode 2005-2018, een periode van 13 jaar, zijn de niet-ETS emissies in Vlaanderen bovendien slechts met 5% gedaald.

In dit Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) wordt voor klimaat gefocust op de sectoren die niet gevat worden door het Europees Systeem van Verhandelbare Emissierechten (EU ETS). Het is immers enkel voor deze niet-ETS sectoren - de gebouwen, transport, landbouw, afval en een klein deel van de industrie - dat de lidstaten zelf doelstellingen moeten naleven. De focus ligt dus op de directe emissies van elke sector. Bij het nemen van maatregelen zorgen we ervoor dat reductiemaatregelen in deze sectoren zo weinig mogelijk indirecte emissies veroorzaken in de ETS-sector of in het buitenland. Elektrificatie van gebouwenverwarming en transport zijn wellicht de belangrijkste voorbeelden van verschuiving van emissies van niet-ETS naar ETS.

Dit plan wil de stap zetten om deze uitdaging aan te pakken, maar de maatregelen die opgenomen zijn in dit plan leiden -op basis van de prognoses- momenteel nog niet tot de vooropgestelde reductie van 35% in 2030 (de blauwe lijn in figuur 1). De prognoses waarin de maatregelen uit dit plan zijn doorgerekend (de WAM prognoses; with additional measures, de groene balken in figuur 1) geven aan dat het tekort aan emissieruimte over de hele periode 2021-2030 wordt ingeschat op 3,8 Mton CO₂-eq. De prognoses geven aan dat een verderzetting van het huidige beleid (de WEM prognoses; with existing measure, de rode balken in figuur 1) zou resulteren in een tekort aan emissieruimte over de hele periode 2021-2030 van 59 Mton CO₂-eq.

Vlaanderen zal ook innovatieve technieken stimuleren en faciliteren in ETS-bedrijven om hen te helpen om via innovatie in productieprocessen de uitstoot te verminderen en/of geconcentreerde CO₂ uitstoot opnieuw om te zetten in bruikbare producten (ter vervanging van de inzet van fossiele brandstoffen) en dit gelet op de belangrijke impact van de productieprocessen van grote bedrijven op de globale uitstoot van CO₂ in Vlaanderen.

B. HERNIEUWBARE ENERGIE

Het Vlaams Gewest heeft zich ingeschreven in de bottom-up aanpak in overeenstemming met de Europese governance aanpak. De verschillende gewesten en de federale overheid hebben in functie van hun potentieel een ambitieuze en realistische bijdrage bepaald. Deze bijdragen werden samengeteld en vanuit België ingediend als Belgische bijdrage in de Europese doelstelling. Op dezelfde manier werden de bijdragen van de verschillende lidstaten samengeteld tot een totaal aandeel van 30,4% à 31,9% tegen 2030. Hieruit bleek dat op Europees niveau nog een beperkt tekort overbleef om de Europese 32%-doelstelling inzake hernieuwbare energiebronnen te bereiken. De Commissie heeft vervolgens een extra bijdrage gevraagd aan de 15 lidstaten die nog geen bijdrage voorstelden of een bijdrage voorstelden die lager lag dan de indicatieve lidstaat-bijdrage berekend volgens de Europese governance-aanpak (voor België 25%). Daarnaast wordt het gebruik van het nieuwe financieringsmechanisme van de EU voor hernieuwbare energie onderzocht om ook buiten Vlaanderen ons aandeel aan de EU-hernieuwbare energiedoelstelling te vervullen, op plaatsen waar dit aan het hoogste rendement kan. In het voorliggende plan wordt daarom een verhoogde bijdrage tot 28.512 GWh voorgesteld tegen 2030. Het is zeer waarschijnlijk dat met de definitieve plannen van de lidstaten de globale Europese doelstelling wél kan bereikt worden.

28% lager liggen dan in het WEM-scenario. Om dit te realiseren zullen er, vergelijkbaar zoals bij sector industrie, EBO's opgesteld worden met de energie-intensieve (glas)tuinbouwsector die ingaan in 2023. In uitvoering van het Regeerakkoord 2019-2024 is dit één van de aangemelde verbredingen, met name de verbreding van de doelgroep van de EBO's naar de (glas)tuinbouwsector. Daarnaast zullen ook met de minder energie-intensieve landbouwbedrijven, via de betrokken (sub)sectorfederaties, mini-EBO's opgesteld worden, vergelijkbaar met de mini-EBO's voor industriële kmo's.

4. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Omwille van het strategische karakter van het plan dienen de acties die eruit zullen voortvloeien nog verder geconcretiseerd te worden vooraleer ze nauwkeurig kunnen begroot worden. De voorgestelde beslissing heeft dan ook als zodanig geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De realisatie van de maatregelen die in uitvoering van het voorliggende plan zullen worden genomen moeten worden gerealiseerd binnen de begroting van elk van de verantwoordelijke vakministers.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 5 december 2019 gaat als bijlage 2.
Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting van 6 december 2019 gaat als bijlage 3.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring van dit definitief Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030, zal dit plan geïntegreerd worden in een Belgisch Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030, dat uiterlijk 31 december 2019 ingediend moet worden bij de Europese Commissie.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist, met dien verstande dat deze beslissing geen enkel financieel of budgettair engagement inhoudt:

1. Haar definitieve goedkeuring te hechten aan het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030;
2. De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving en energie, te gelasten het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 te bezorgen aan de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER.
3. Op het Overlegcomité te pleiten dat België de Europese Commissie uiterlijk op 31 december 2019 in kennis stelt van het voornemen om gebruik te maken van het mechanisme vermeld in artikel 6 van de verordening (EU) 2018/842 van 30 mei 2018 betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties door de lidstaten van 2021 tot en met 2030.
4. Voor elke maatregel uit het definitief Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 op korte termijn een of meerdere entiteit aan te duiden die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van deze maatregel.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw, en
viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en
viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en viceminister-president van de Vlaamse Regering,

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Justitie En Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMİR

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

////////////////////////////////////

De Vlaamse minister van Brussel, Jeugd en Media,

Benjamin DALLE

////////////////////////////////////